

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1918 kl. $\frac{1}{2}$ 5 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 11, i anledning av väckta motioner om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av förbättrad sedlig och andlig vård för den värnpliktiga ungdomen m. m.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 9, har herr *Gullberg* hemställt, att riksdagen må besluta om en skrivelse till Kungl. Maj:t, att Han tacktes låta utreda frågan om förbättrad sedlig och andlig vård för den värnpliktiga ungdomen och för riksdagen framlägga det förslag, som av denna utredning må komma. Motion nr 9.

I en inom samma kammare väckt motion, nr 53, har herr *Mewring* hemställt, att riksdagen måtte besluta hemställa till Kungl. Maj:t att låta verkställa utredning angående ändring i organisationen av den religiösa vården inom armén och till riksdagen inkomma med det förslag, vartill utredningen kan föranleda. Motion nr 53.

I fråga om motiveringarna till ifrågavarande framställningar får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet har i vederbörlig ordning infordrat yttranden över motionerna från ärkebiskopen, inspektören för infanteriet, generalfältygmästaren och inspektören för artilleriet, inspektören för kavalleriet, inspektören för trängen, chefen för fortifikationen, chefen för kustartilleriet, stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm och stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona. Inhämtade yttranden.

Ärkebiskopen har uttalat, att det vore hög tid, att en ny ordning äntligen komme till stånd. I jämförelse med kostnaderna för försvarsväsendet i dess helhet vore det här fråga om försvinnande små belopp.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 12 saml. 1 avd. 8 häft. (Nr 11.) 1

Vi hade icke råd att spara på det som kunde vara den värnpliktiga ungdomen till sedligt stöd och andlig förkovran. Ärkebiskopens utlåtande utmynnar i ett förslag att på ordinarie stat måtte uppföras erforderliga anslag till fältprost efter generalmajors avlöning, reseersättning och dagtraktamente, till fem fördelningspastorer efter överstelöjtnants avlöning, dagtraktamente och reseersättning, till tre garnisionspastorer efter majors avlöning, till nio regementspastorer efter 4,000 kronors lön, till tolv regementspastorer efter 3,000 kronors lön, och till dagtraktamente och reseersättning för fältpräster under den tid de äro inkallade till tjänstgöring.

Inspektören för infantariet tillstyrker, att åtgärder vidtagas för att frågan om den religiösa vården vid armén måtte erhålla en tillfredsställande lösning och särskilt betonat vikten av att soldathemsverksamheten utvecklades.

Inspektören för artilleriet anser, att en utredning angående ändrad organisation av den religiösa vården inom armén bör verkställas efter de av herr Meurling i motionen nr 53 angivna riktlinjer.

Inspektören för kavalleriet framhåller önskvärdheten av förbättrade förhållanden beträffande religionsvård och församlingsordning vid härens truppförband och uttalar, att dessa önskemål icke kunna vinnas med mindre regementspastorstjänsternas innehavare få helt egna sig åt sina ifrågavarande befattningar. *Inspektören* tillstyrker den begärda utredningen, därest ytterligare sådan skulle vara erforderlig.

Inspektören för trängen har intet att erinra mot den av motionärer-na ifrågasatta utredningen.

Chefen för fortifikationen har anfört bland annat att uppsättningen och fortbeståndet av en kår av det slag, som ifrågasatts samt för att åt densamma vinna lämpliga och tillräckliga krafter torde dels antalet regementspastorer bära ökas och proportionen mellan dem av 1 och 2 klass bliva 12:9 i stället för tvärtom, dels pensionsåldern bära minskas till högst 60 år för regementspastorerna, dels avlöningsförmånerna bära sättas fullt lika med dem, som kunna komma att givas innehavarna av motsvarande grad, dels på grund av de anspråk, som måste ställas på särskilt regementspastorernas andliga och kroppsliga spänstighet, bära stadgas, att sådan lämplighet bör gå före tjänsteålder m. fl. meriter vid besättandet av regementspastorsbeställningarna, dels arméns präster samtliga bära lyda under hovkonsistorium, vilket dels motsvarar svensk tradition på hithörande område, dels giver större möjlighet till enhetlig ledning.

Chefen för kustartilleriet har anfört, bland annat, att han vore fullt ense med de båda motionärerna, att det för krigsmakten i allmänhet och särskilt för den värnpliktiga ungdomen ur flera synpunkter skulle vara

mycket gagneligt och därför även önskvärt, om den nuvarande regementspastorinstitutionen bleve ersatt med en sådan organisation av den religiösa vården inom krigsmakten, som kunde medgiva de vid armén och marinen anställda prästerna att uteslutande ägna sig åt denna sin verksamhet i stället för att, som nu är fallet, samtidigt innehava annan prästerlig befattning, som i främsta rummet tager deras tid och arbete i anspråk. Vad angår det av herr Meurling framställda förslaget till organisation av den religiösa vården inom armén, vore intet i huvudsak att erinra mot att detsamma lades till grund för en blivande utredning av hithörande förhållanden. Beträffande den till förslaget fogade tabellen över de prästerliga befattningar, som enligt förslaget skulle inrättas vid armén i stället för de nuvarande regementspastorerna, torde följande böra framhållas. Antalet garnionspastorer borde ökas med 2, nämligen en tjänstgörande i Vaxholms fästning och en i Karlskrona fästning. Härigenom skulle religionsvården bliva ordnad, vad den förstnämnda fästningen beträffade gemensamt för Vaxholms kustartilleriregemente, Vaxholms grenadjärregemente och därvarande ingenjörskompani samt vad Karlskrona fästning beträffade gemensamt för flottans därvarande personal, Karlskrona kustartilleriregemente, Karlskrona grenadjärregemente och till garnisonen hörande ingenjörskompani. Vidare borde den på Gottland anställda regementspastorn av 1 klass jämväl avses för Färösunds kustartilleridetachment samt den i Göteborg vid Göta artilleriregemente anställda regementspastorn av 2 klass även vara tjänstgöringsskyldig vid Älvsborgs kustartillerikår och Göteborgs örlogsdepå, varjämte i Umeå anställda regementspastorn av 1 kl. även torde böra tjänstgöra vid den under uppsättning varande Hemsö kustartillerikår.

Stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm yttrar huvudsakligen följande: De av motionärerna framställda önskemålen och synpunkterna torde vara värda det allvarligaste beaktande. Vid Stockholms station vore dock knappast någon omorganisation av de prästerliga tjänsterna av nöden, då det lär vara tillräckligt med tvenne prästmän för att sköta befattningarna vid stationen samt den sedliga och andliga vården av stationens personal, dock endast under den uttryckliga förutsättningen, att deras löneförmåner vore så avpassade, att de icke av ekonomisk hänsyn tvingades, att söka andra tjänster bredvid dessa ordinarie samt att pensionsförhållandena bleve ordnade.

Stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona tillstyrker, med instämmande i motionernas syfte, att de ifrågasatta utredningarna måtte avse även förhållandena vid marinen.

Historik.

I sitt yttrande till det vid Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ny härordning den 14 maj 1914, nr 58, fogade statsrådsprotokoll anförde föredragande departementschefen (sid. 304) angående arméns ecklesiastikstat följande: »Inom lantförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga hava under år 1909 slutbehandlat förslag till bestämmelser för den andliga vårdens organisation inom armén. Då emellertid detta ärende icke befinner sig i det skick, att det nu kan till avgörande företagas samt en omorganisation av arméns ecklesiastikstat, därest en sådan anses erforderlig, kan genomföras oberoende av frågan om ny härordning, ifrågasättes för närvarande ej någon mera genomgripande förändring beträffande ecklesiastikstaten».

Det ursprungliga initiativet till utarbetandet av detta förslag togs av det år 1903 församlade kyrkomötet ävensom av ombud för nionde allmänna svenska prästkonferensen år 1906. Med anledning härav bemyndigades genom nådigt brev den 15 februari 1907 dåvarande statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet att tillkalla två personer att såsom sakkunniga biträda inom departementet med verkställande av utredning och utarbetande av förslag i fråga om regementspastorsinstitutionens omorganisation.

De för ändamålet tillkallade sakkunniga voro dåvarande chefen för andra arméfördelningen, generalmajoren G. F. O. Uggla och dåvarande regementspastorn vid Hälsinge regemente E. I. Hultin. De avgåvo den 15 april 1908 »Förslag till bestämmelser för den andliga vårdens organisation inom armén» jämte tillhörande motiv, historik m. m. Enligt förslaget, som är befordrat till trycket, skulle den andliga vården inom armén handhavas dels av fast anställd personal: reservpastorer och regementspastorer, bland vilka senare skulle förordnas fördelningspastorer och armépastor, dels av värnpliktiga militär diakoner.

Över det sålunda avgivna förslaget inforrades yttranden från arméfördelningschefer och likställda ävensom från Allmänna svenska prästföreningen. Sedan dessa yttranden inkommit till lantförsvarsdepartementet, överlämnades desamma genom ämbetsskrivelse den 30 april 1909 av statsrådet och chefen för nämnda departement till ovannämnda båda sakkunniga, att tagas i övervägande vid avgivande av slutligt förslag i ämnet. Med anledning härav verkställde de sakkunniga omarbetning av förslaget, vilken var slutförd den 28 juli 1909. I sammanhang härmed återgiva de sakkunniga det huvudsakliga innehållet av de infortrade yttrandena samt fogade till det omarbetade förslaget en »V. P. M. Sammandrag av yttranden över förslag till bestämmelser för den andliga vårdens organisation inom armén».

De sakkunnigas ursprungliga förslag — det av den 15 april 1908 — remitterades även till samtliga domkapitel i riket samt Stockholms stads konsistorium. De sålunda infordrade yttrandena överlämnades i skrivelse den 28 februari 1910 av statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet till de sakkunniga, att av dem tagas i övervägande, och skulle de avgiva det utlåtande, vartill yttrandena kunde föranleda. Detta utlåtande avgavs den 23 april 1910 samt är åtföljt av ett sammandrag av de yttranden i ämnet, som avgivits av domkapiteln och Stockholms stads konsistorium.

Det av de sakkunniga omarbetade förslaget jämte motiv och sammandrag av yttranden m. m. är under titel: »Reviderat förslag till bestämmelser för den andliga vårdens organisation inom armén» befördrat till trycket. Några grundväsentliga ändringar i det ursprungliga förslaget synes det reviderade förslaget icke innehålla.

Frågan synes sedermera hava vilat till slutet av år 1915, då den upptogs till behandling vid nämnda års kyrkomöte. Med anledning av vid detsamma väckt motion angående omorganisation av regementspastorsinstitutionen m. m. gjorde kyrkomötet i underdånig skrivelse den 11 november 1915 framställning om vidtagande av de åtgärder, som erfordrades för en snar lösning av frågan om nämnda organisation och därmed sammanhängande spörsmål, varvid kyrkomötet, bland annat, framhöll, att de sakkunnigas omorganisationsförslag behövde omarbetas, särskilt med hänsyn till de förhållanden, som inträtt genom 1914 års härordningsbeslut.

I anledning av kyrkomötets framställning bemyndigades, genom nådigt beslut den 3 december 1915, statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet att tillkalla en sakkunnig person att inom departementet biträda med uppgörandet av riktlinjerna för den av kyrkomötet antydda omorganisationen av regementspastorsinstitutionen. I skrivelse sistnämnda dag tillkallade statsrådet och chefen för nämnda departement såsom sakkunnig e. o. hovpredikanten, regementspastorn vid Andra livgrenadjärregementet P. G. J. Malmberg.

Det av honom utarbetade förslaget är, såsom även framgår av motionen nr 53, avgivet inom lantförsvarsdepartementet, och med några förändringar är det samma följt uti det »Förslag till organisation av den religiösa vården inom armén. Allmänna bestämmelser», som nämnda motion innehåller.

Frågan om att på ett ändamålsenligt och fullt verksamt sätt tillgodose den andliga vården inom armé och flotta är icke lättlost. Det gäller nämligen icke blott att skapa en sådan prästerlig organisation att de

Utskottet.

olika truppförbanden komma att förfoga över dugande och för sin uppgift intresserade prästerliga krafter, som förstå och förmå rycka med sig den värnpliktiga ungdomen, utan ock att på ett fruktbringande sätt ordna den s. k. soldathemsverksamheten.

För att den prästerliga personalorganisationen skall kunna fylla sitt ändamål fordras i första hand, att densamma omsorgsfullt avväges och insiktsfullt inpassas i såväl den militära som den ecklesiastika organisationen. Fältprästinstitutionen bör således, ehuru självständigt verkande, icke intaga en isolerad ställning, utan äga förbindelse med rikets övriga prästerskap, vilket bör komma till fullt praktiskt uttryck och vara författningsenligt grundat.

Viktigast i fråga om personalorganisationen är otvivelaktigt, att regementspastorsbefattningarna göras till huvudsysslor och besättas med dugliga, nitiska och förstående innehavare.

En hittills kännbar brist har som bekant varit, att regementspastorsbefattning varit bunden vid sin innehavare, även om denne genom flyttning, befordran, tilltagande ålder eller andra förhållanden blivit mindre skickad att sköta densamma. Denna brist torde kunna avhjälpas dels genom föreskrivande av skyldighet för regementspastor att vara bosatt å eller i närheten av den ort, varest hans verksamhet såsom regementspastor är förlagd, dels ock därigenom, att regementspastorerna erhöles förordnanden på högst fem år i sänder, så att friska krafter kunde tillföras verksamheten.

Vid utseende av regementspastor torde hänsyn böra tagas till om sökande fullgjort värnpliktstjänstgöring. En viss åldersgräns uppåt för behörighet till första anställning såsom militärpräst torde ock böra fastställas. Även bör, såvida ej särskilda omständigheter föranleda undantag, fordras någon föregående civilprästerlig tjänstgöring. Det intresse, som ligger till grund för herr Gullbergs förslag, att även frikyrkliga predikanter borde ifrågakomma till anställning såsom regementspastorer, torde, då han med sådan tydlighet yrkat på nödig enhetlighet och förbättrad organisation av arbetet för de värnpliktigas andliga fostran och vård och då han säkerligen icke önskar någon minskning i de krav på bildning, som ställas på innehavaren av en så viktig post som regementspastorns, lämpligen kunna tillgodoses på sådant sätt, att vid förefallande behov, om förutsättningarna funnes, dispens söktes och beviljades från den eller de akademiska examina, som fattades. Utrymme torde för övrigt kunna beredas även för lekmanneelementen att under lämpliga former medverka i soldathemsverksamheten.

Vad angår uppgifter, som böra tillkomma ovan omnämnda befatt-

ningshavare, vill utskottet inskränka sig till att angiva några av dem, som enligt utskottets uppfattning äro de viktigaste.

Regementspastor bör på ort och ställe taga sig an de värnpliktiga och icke blott genom gudstjänster, utan ock genom föreläsningar, undervisning, samkväm, sjukbesök och vad eljest en på samma gång uppfinningsrik och taktfull omsorg kan bringa till användning, göra sin insats för manskapets bästa till motverkande av dåliga inflytelser. Där soldathem finnas eller grundas, böra militärpräster lämnas desamma kraftig medverkan. Till denna viktiga fråga återkommer utskottet i det följande. Regementspastorerna böra, exempelvis vart tredje eller fjärde år, sammanträda för att dryfta frågor rörande de värnpliktiges andliga vård och fostran.

Beträffande militärprästernas rangställning torde ingen ändring vara behöfvlig i nuvarande bestämmelser.

Vad de för ifrågavarande befattningshavare föreslagna lönerna angår, torde dessa lämpligen böra bestämmas, först sedan vederbörandes åligganden blivit närmare preciserade. En avsevärd höjning av det nuvarande regementspastorsarvodet är dock uppenbarligen ett oeftergivligt villkor, om ändamålet skall vinnas.

Motionärerna hava föreslagit en utbyggnad av regementspastorsinstitutionen genom inrättandet av ett fältprostämbe, varjämte herr Meurling föreslagit inrättandet av fördelningspastorer. Frågan huruvida och i vilken utsträckning dylika ämbeten böra inrättas torde få hänskjutas till en blivande slutlig utredning.

Såsom av utskottet ovan uttalats, är uti ifrågavarande hänseende ett ändamålsenligt organiserande av soldathemsverksamheten av synnerlig vikt. Förutsättningen för att denna verksamhet skall bliva fruktbringande synes vara, att vid densamma icke förekommer någon strid om eller propaganda för olika religiösa åskådningar eller därmed sammanhängande agitation. Resultatet av verksamheten beror givetvis i hög grad på den personliga ledningen. De, som skola vara ledare av berörda verksamhet måste förstå att, med undvikande av allt, som kan splittra och söndra, inrikta sina strävanden på att densamma enar, värmer och stärker de unga. Detta bör vara grundtonen i de många förädlade uppgifter, vilka soldathemmen avse att främja. Av vikt är, att uppgiften icke fattas för snävt.

I soldathemmen bör med beaktande av de synpunkter, utskottet ovan framhållit, så ofta tid och omständigheter det medgiva, anordnas uppläsningar, föredrag, musikafnär och dylikt. Ett med omsorg valt biblio-

tek bör stå till de värnpliktiges förfogande. Undervisning i yrkestekniska eller litterata ämnen bör anses falla inom ramen för ifrågavarande verksamhet.

Emellertid är det givetvis vanskligt att söka i detalj ange den önskvärda utvecklingen av våra soldathem. Det vore knappast heller lyckligt, att några normalmått bestämdes i fråga om detaljerna, då de förutsättningar, från vilka man måste utgå, på olika orter och vid olika truppförband äro mycket varierande.

I detta sammanhang bör framhållas, att soldaterna icke på fritid böra kommenderas till exempelvis de föredrag som förekomma i soldathemmen eller till deltagande i den undervisning, som må komma att meddelas därstädes. Till grund för anslutningen bör uteslutande ligga intresse för vad som bjudes.

I styrelse för soldathem böra vederbörande regements- eller kårchef, en eller flere officerare och underofficerare samt regementspastor och ett antal representanter för manskapet äga säte och stämma.

Klart är, att, därest soldathemmen, som hittills tillkommit genom enskild offervillighet, skola kunna utvecklas och förökas i antal, staten bör giva dem ekonomiskt understöd. Främst erfordras sådant för uppförande av erforderliga byggnader. I någon mån bör dock även anslag givas exempelvis för beredande av ersättning åt de civila föredragshållare, som, om nödig omväxling skall kunna åstadkommas, understundom torde böra få alternera med de krafter, som inom vederbörande truppförband stå till buds för sådant ändamål.

Utskottet vill slutligen framhålla, att en utredning av ovanberörda frågor givetvis bör omfatta även flottan och kustartilleriet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att första kammaren måtte för sin del besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning av frågan om förbättrad andlig och sedlig vård för den värnpliktiga ungdomen samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 17 april 1918.

På utskottets vägnar:

TH. BORELL.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: Herrar *Borell, Magnusson, Bergman, Hulting, Schyller, Oscar Olsson* och *Malkolm Petterson*.

Reservation

av herr *Oscar Olsson*, som ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

Herr *Gullberg* har i motion nr 6 och herr *Meurling* i motion nr 53 föreslagit första kammaren att för sin del besluta hemställa om utredning om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av förbättrad sedlig och andlig vård för den värnpliktiga ungdomen.

Resultaten av den andliga vård, som hittills beståtts vår värnpliktiga ungdom, ha enligt samstämmiga vittnesbörd varit allt annat än tillfredsställande. På många håll klagas det över råheten i tonen och livet på lägerplatserna. Ett stort antal värnpliktiga, som dock kommit dit med de bästa avsikter och från början visst inte kunnat anklagas för försvarsfientlig åskådning, ha rest därifrån med en känsla av djup motvilja för allt, som står i samband med det militära försvarsväsendet.

Väl inte den viktigaste men alldeles säkert *en* mycket betydelsefull orsak har varit den inrotade olust- och vantrevnadsstämning, som blivit den nödvändiga följderna av att möjligheter ofta totalt saknats att under värnpliktstiden få de andliga livsbehoven ens i någon mån tillfredsställda. Den enda möjligheten till rekreation efter det ansträngande, till dels mekaniska och därför i andligt avseende förslöande militära utbildningsarbetet, har allt för ofta varit ett försjunkande i slö overksamhet under vilotimmarna. När övningstiden nu utsträckts över flera månader, är det helt naturligt, att resultatet av sådana förhållanden måste bli ett stärkande av den »försvarsolust», som visserligen i allmänhet kunnat ha djupare ursprungliga orsaker.

Det måste vara ett livsintresse för försvaret att råda bot på dessa missförhållanden. De avhjälpas emellertid inte genom upprättandet av en kyrklig hierarki av militärpräster eller ens genom en bättre religiös omvårdnad. Hur väl avlönade dessa präster bli, hur hög rang de få och hur obegränsat de kunna ägna sin tid åt den andliga vården på förläggningsplatserna, kommer detta dock att betyda föga eller ingenting alls ifråga om åstadkommandet av en bättre anda hos den värnpliktiga ungdomen. Av den kommer nog alltid om inte majoriteten så dock ett

mycket stort antal att icke känna något behov av kyrkligt religiös omvårdnad och därför ej heller låta påverka sig av en sådan.

Det enda säkra sättet att få till stånd en verkligt god anda bland manskapet på lägerplatserna är dess egna personliga deltagande, dess självverksamhet i den andliga vården. Det är alldeles förfelat att begränsa den andliga vården till huvudsakligen religiös uppbyggelse, just för att denna inte kan få någon större betydelse för mer än en del av den värnpliktiga ungdomen. Den andra, kanske i allmänhet betydligt större delens allmänanda och stämning, är lika betydelsefull för landet och försvaret.

Utredningen bör därför omfatta tillgodoseendet av den värnpliktiga ungdomens andliga intressen över huvud, inte begränsa sig till särskilt den religiösa vården. Den utgör endast en låt vara mycket viktig sida av den andliga vården, och även den bör naturligtvis bli föremål för omsorgsfull utredning i samband med hela det omfattande spørsmålet.

En nödvändig förutsättning, om man skall få till stånd en verkligt god stämning bland den värnpliktiga ungdomen som resultat av de andliga intressenas tillgodoseende, är manskapets egen medverkan i den organisation, som skall omhänderha den andliga vården. Denna organisation kunde lämpligen till väsentlig del bestå av kommittéer för större och mindre trupper med representanter för befäl och manskap. Kommittén för regementet kunde tänkas bestå av delegerade från kompanikommittéerna o. s. v. Dessa kommittéer skulle ha bestämmande inflytande i fråga om tillgodoseendet av de andliga intressena inom de mindre och större trupperna. Hit skulle höra anordnandet av kurser, föreläsningar, aftonunderhållningar, konserter, idrottsövningar, kamratfester o. s. v. Det kunde också tänkas, att en del av de värnpliktiga ville sammansluta sig i små klubbar för studium av något visst ämne, och då hade kommittén att hjälpa till med anskaffandet av litteratur och lärare.

Soldathem med sina bibliotek och läsrum kunde bli medelpunkter för detta bildnings- och sällskapsliv på manskapets lediga timmar. Dessa soldathem borde i största utsträckning vara av staten i stället för, som nu, av enskilda upprättade och underhållna institutioner.

Slutligen bör också tagas under överbärande frågan, huruvida och i vilken utsträckning tillgodoseendet av den värnpliktiga ungdomens intressen kunde kräva anställning av ledande krafter utanför militärbefälet i den härför nödvändiga organisationen. Det är inte alls säkert, att regementspastorn är den lämpligaste personen att stå i ledningen för detta arbete. Självskriften härtill bör han säkerligen inte vara.

Som del av den allmänna andliga vården skulle den religiösa vården kunna ingå, med regementspastorer i ledningen ungefär som nu. Men om den andliga vården organiserades under de värnpliktigas, befälets och eventuellt särskilt anställd lärarpersonals medverkan, behöfde regementspastorsinstitutionen inte utvecklas på det sätt, som i herr Meurlings motion föreslås. Den religiösa vården bör lika litet som den andliga vården öfverhuvud patvingas någon. Endast otvunget deltagande och frivillig medverkan kunna leda till verkliga resultat. Med det stöd regementspastorerna för en stor del av sitt arbete kunde få i den nya organisationen för den andliga vården, torde deras arbete inte bli mera krävande eller vittomfattande än för närvarande, varför den planlagda utvidgningen av regementspastorsinstitutionen med fältprost och fördelningspastorer bleve öfverflödig.

Då det vid ordnandet av den religiösa vården för den värnpliktiga ungdomen naturligtvis är fråga om dennas intressen och behov, inte om statskyrkans, bör utredningen också omfatta det av herr Gullberg framförda kravet på beredande av tillfälle även för frikyrkopräster att bli anställda som regementspastorer.

På grund av det anförda far utskottet hemställa,

att första kammaren måtte för sin del besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning av frågan om förbättrad andlig och sedlig vård för den värnpliktiga ungdomen samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.